

De geschiedenis van

TMS
GREENE

de Oostendse trap is een fenomeen. daar
verkopen de vissers hun vangst rechtstreeks aan
partikulieren.
gaat het hier om een *gunstmaatregel*? is het een
eeuwenoud *recht*? is het pure *folklore*? geen
visserij, maar *toerisme*?
Iedereen heeft er zo zijn eigen mening over en...
jef klausing nog het meest van al.

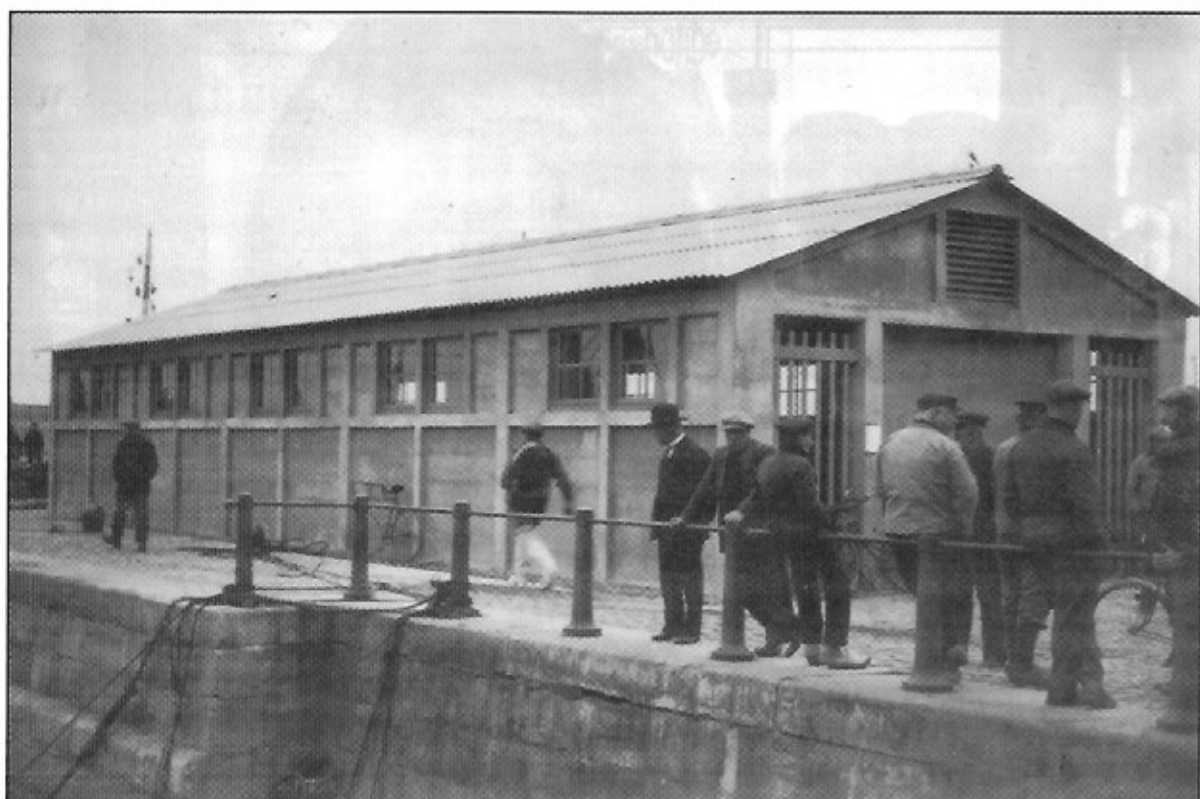
de Oostendse vistrap

DE OOSTENDSE SASMEESTER
Pascal Deckmyn had het in dit
blad (HVB XII 1995 p. 27) eerder
al over de geschiedenis van de
Oostendse vistrap. In de inlei-
ding van dat stuk staan veron-
derstellingen over het ontstaan
ervan. Meer bepaald gaat het
daarbij over het gebruik om op
die plaats vis uit de hand te
(mogen) verkopen aan particu-
lieren.

Is die verkoop daar spontaan
gegroeid omdat de vissers (*boot-
jessjowers*) er aanmeren, is het
een vissersreactie op het mono-
polie van viskopers of is 'de trap'
een gunstmaatregel die de kust-
vissers toegeschoven kregen als
antwoord op een visserijcrisis?

HET IS EEN aloud gebruik dat de
vissers-reders *vrij over hun vangsten
beschikken* en die zelf verkopen (het-
zelfde geldt trouwens in de landbouw).
Dit is een voorrecht ofte privilege.
Die verkoop gebeurde altijd al op veel

verschillende manieren, maar al die
gebruiken bleven wel gedurende
eeuwen ongewijzigd bestaan. De vis
kon uit de hand verkocht worden,
zowel aan handelaars als aan particu-
lieren. Het gebeurde ook dat de
vrouwen de vis gingen uitleuren in de
omliggende dorpen. Tenslotte was
het ook mogelijk de vangsten zonder
verkoopovereenkomst over te laten
aan een vishandelaar-tussenpersoon
die de vis vervolgens zelf aan de man
bracht. In dit laatste geval verhan-
delde die tussenpersoon de waar voor
de visser, trok alle kosten van de
verkoop prijs af en overhandigde de
netto opbrengst aan de reder of (zoals
aan de oostkust) aan de stuurman.
Dit privilege — het recht om zelf de
verkoop van de vis te regelen — werd,
naar mijn weten, nooit of nergens
beperkt door de overheid. Wel blijkt
uit een document uit het Rijksarchief
te Brussel dat in 1295 in het vissers-
dorp NIEUWERYDE (het huidige
gebied Duinpark van Oostduinkerke)
een vismijn met een '*meester van der
visscherhuus*' (1) bestond. Waar-
schijnlijk gaat het hier om het initia-

De garnaalmijn — het garnaalkot — aan de Oostendse Visserskaai gefotografeerd rond 1935. Ongebruikt, zo weet Jef Klausing.

tief van de plaatselijke vissersgemeenschap om gemakkelijker de vangsten aan de man te brengen en is het dus geen controleur van overheidswege.

Laissez faire, laissez aller

Dit oeroude privilege werd door de Belgische regering bevestigd door de wet van 15 mei 1870 die in het eerste artikel o.a. de taksen op het zout en de vis afschafte. Het tweede artikel vermeldde evenwel dat de invoerrechten op alle soorten vis afgeschaft werden. Zalf op de wonde van ons eigen visserijbedrijf was dan weer het daarin opgenomen verbod om de handel in vis te belemmeren. De wet zegde expliciet dat de visserij niet mocht belemmerd

worden door een verplichte keuring vóór de verkoop, evenmin door een verplichting de vangst te verkopen in vismijnen, door de verkoop aan huis of de leurhandel te verbieden of door gelijk welke andere beperkende maatregel. Dit was in feite een officiële bevestiging van het oude gebruik.

Met het in gebruik nemen van de nieuwe vissershaven van Oostende in 1933 voerde de stad Oostende — eigenaar van dokken en verkoopruimte — wel zelf een reglement in waarin staat dat *'al wie gebruik maakt van de dokken of de vishalle verplicht is de gehele vangst te verkopen in de vismijn'*. Dit om te beletten dat reders het beste gedeelte van hun vangst uit de hand zouden verkopen en de vis van mindere kwaliteit in de vismijn trachten aan de man te brengen. (2)

Verder voorziet artikel 21 van het vismijnreglement van Oostende dat *'alle vis komende van zee of op het grondgebied der stad ingebracht ter bestemming van de Mijn, om er openbaar verkocht te worden, aan een keuring zal onderworpen worden'*.

Te Zeebrugge was het eerste artikel van de verordening op vissershaven en vismijn als volgt:

De vissershaven is alleen toegankelijk voor de vaartuigen die gans hun vangst in de officiële afslag doen verkopen.

Hetzelfde geldt ook voor Nieuwpoort. Van keuring geen sprake. Deze stedelijke bepalingen zijn geen afbreuk aan de *'vrijheid om de vis te verkopen'*, ze vormen het reglement voor de verkoop van vis in gebouwen en faciliteiten door de plaatselijke overheid ter beschikking gesteld.

Vrije zone

De garnaaltrap Oostende ontsnapt dus aan die stedelijke voorschriften. Eén meter breedte van de kaaimuur van het Montgommerydok (waar de bootjessjowers aanmeren) behoort immers toe aan het ministerie dat het beheer voert over Bruggen & Wegen. Daar geldt bijgevolg het stedelijke reglement niet.

Toch probeerde de stad Oostende ook op deze garnalenverkoop de hand te leggen.

Met alle Chinezen, maar niet met den dezen

De lokale kranten deelden einde 1933 mee dat het stadsbestuur van Oostende van plan was een loods voor de officiële verkoop van de garnaal te bouwen aan het

visserdok. Uit de krant van 31 april 1934 leren we dat de Oostendse garnaal-
mijn klaar is (zie foto),
maar dat ze nog niet uit-
gebaat wordt omdat kopers
en vissers niet akkoord
geraken over de regeling
van de verkoop. De gar-
nalenhandelaars wensen de
verkoop bij AFSLAG, zoals
voor de vis en zoals het ook
te Nieuwpoort en te Zee-
brugge gedaan wordt.

Andere handelaars weige-
ren dan weer de tussen-
komst van personen door de
vissers aangesteld en willen
enkel met de vissers zelf
onderhandelen.

De vissers verlangen dat de
verkoop zou gebeuren bij
OPBOD en de erkenning
van de tussenpersonen die
zij hebben aangesteld.

Om dit geschil te regelen
werd een bijeenkomst
tussen kopers, vissers en
het schepenkollege belegd
op het stadhuis. De kopers
zonden hun kat.

Op 14 mei 1934, zo lezen we
in de lokale kranten, onder-
neemt het stadsbestuur een
laatste poging tot verzoen-
ing. Ook die mislukt, en
wel omdat de vissers uitein-
delijk toch niet akkoord
kunnen gaan met de manier
van verkopen die de kopers
voorstelden.

Het blad meldt dat de
overheid uiteindelijk besloot
de garnaal-
mijn — die dus
nog geen dienst gedaan had
— definitief te sluiten. Het
was verder de bedoeling om
vanaf september van dat
jaar, wanneer de nieuwe
vissershaven open zou zijn,
de garnaalvissers te ver-
plichten hun vangsten aan
de oostkant van de vaargeul
te verkopen. Maar hierte-
gen kwam dan weer verzet
vanwege de... handelaars
van de Visserskaai die
hierdoor zware commerciële
opdooffers verwachtten.
Begin oktober van hetzelfde
jaar waren er weer moeilijk-
heden in het garnalen-
bedrijf. De kopers mochten
er dan wel voor zijn de

garnalenverkoop naar de nieuwe
vismijn verplaatst te zien, de
meeste vissers wilden de verkoop
aan de trap houden. De vissers
hadden een onderhoud met de
bevoegde schepen en zetten hun
bezwaren uiteen. Om alle geschil-
len te vermijden ware het, volgens
de vissers, best dat het stadsbe-
stuur zou besluiten dat de trap de
vaste verkoopplaats voor de
garnalen blijft. Hetgeen ge-
schiedde.

De Oostendse 'trap' die er geko-
men is in 1877 bij de bouw van het
visserijdok - nu Montgommerydok

- is er nu nog altijd, en de verkoop
van de vangsten van de *bootjessjo-
wers* gebeurt nog altijd aan de
trap.

Jef Klausing

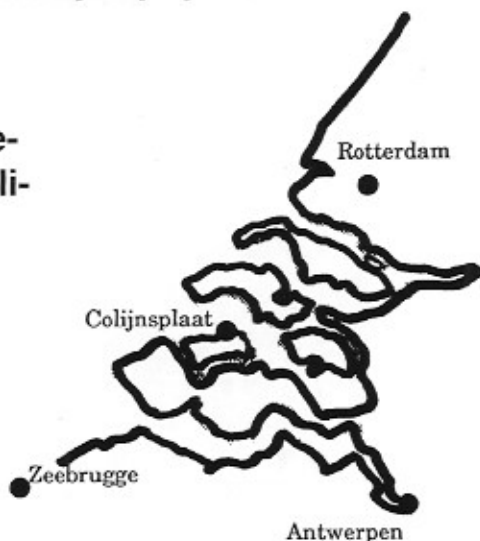
(1) R. Cornette: DE YDE VAN VLAAN-
DEREN in Mededelingen van de Vrienden
van het Visserijmuseum van Oostduinkerke
p. 1714)

(2) Om die reden werd in de jaren '50 de
vraag van de 'Frigoriferes du Littoral', om
een gedeelte van de vangsten van de IJs-
landers van de Motorvisserij, aan vastge-
stelde prijzen, vooraf uit de vangst te nemen
om ze als diepgevroren vis op de markt te
brengen, en de rest van de vangsten op
normale wijze in de vismijn te verkopen,
van de hand gewezen.

Kwaliteitsvis en garnalen uit Colijnsplaat

Voor de handelaar die staat op eerlijke kwali-
teit en daar een eerlijke prijs voor over heeft

De vismijn gespe-
cialiseerd in kwali-
teit van kleine
(euro)kotters

Voor de aanvoerder die kwaliteits-
zorg beloond wil zien

Gemeentelijk Vismijnbedrijf Colijnsplaat

Tel 00 31 11369 5383 — (F. Lokerse) — Fax 00 31 11369 5229